

Handläggare: Linn Ljunglöf
Telefon: 08-508 25 077

Till
Socialtjänst- och
arbetsmarknadsnämnden

Återremitterat ärende

Utvecklingsmedel till Terrafems stödboende

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden (SAN) ställer sig bakom ansökan hos länsstyrelsen i Stockholm (Lst) om utvecklingsmedel till projektet Stödboenden för år 2009.
2. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden (SAN) beslutar att överlämna ärendet till Länsstyrelsen i Stockholm.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Dag Helin

Eddie Friberg

Sammanfattning

År 2007 beviljade Länsstyrelsen Terrafem i samarbete med Stockholms stad/Socialtjänstnämnden (SotN) 900 000 kr för att driva projektet ”Stödboenden” under ett år (2008). SotN ansökte i augusti 2008 om ytterligare 1 376 000 kr till projektår 2 för projekt Stödboenden. Länsstyrelsen har endast beviljat medel för det första kvartalet 2009. Inför beslut om ytterligare medel har länsstyrelsen begärt ett yttrande från SAN om huruvida man fortsatt ställer sig bakom ansökan gällande Terrafems stödboende. Till grund för länsstyrelsens begäran ligger en skrivelse som överlämnats från socialtjänstförvaltningen (sotf) till länsstyrelsen

samt en internrevision och utredning som gjorts hos länsstyrelsen till följd av skrivelsen. I skrivelsen riktas allvarig kritik gällande främst tre olika områden mot Terrafem: etiska överträdelser, misstanke om ekonomiska oegentligheter, misstanke om brott av annan karaktär (olaglig läkemedelsdistribuering).

Förvaltningen har noga övervägt de uppgifter som framkommit i detta ärende och kan konstatera: att det inte finns skäl att rikta kritik vad avser ekonomihanteringen, att frågan om otillåten läkemedelshantering är föremål för polisutredning och att det i avvaktan på polisutredningens slutförande ej är relevant att åberopa uppgifter om otillåten läkemedelshantering, att förvaltningen ser allvarligt på de uppgifter som framkommit om verksamhetsledarens förhållningssätt och attityder och förutsätter att Terrafem internt tar upp dessa frågor till en ingående diskussion.

Med det upprättade samarbetsavtalet som grund bedömer förvaltningen att ett fortsatt samarbete kring projekt Stödboende är möjligt då formerna för övergripande samarbete och samarbetet kring enskilda individer tydliggjorts.

Vid SAN:s sammanträde den 12 februari 2009 beslöt nämnden att återremittera ärendet. Förvaltningen fick i uppdrag att närmare utreda och för nämnden redovisa de bakomliggande orsakerna för den kritik som framförts gällande delar av Terrafems verksamhet.

Enligt förvaltningens mening har det i den fördjupade utredningen ej framkommit uppgifter som gör att förvaltningen finner skäl att ändra sitt förslag i tidigare tjänsteutlåtande till nämnden. Förvaltningen gör bedömningen att SAN kan ställa sig bakom en fortsatt ansökan om utvecklingsmedel till projekt Stödboenden för år 2009.

Den text som tillförts ärendet efter återremissen är kursiverad.

Bakgrund

Terrafem

Terrafem är en partipolitisk och religiöst obunden organisation som sedan år 2000 bedriver arbete för att stärka och stödja flickor och kvinnor med utländsk härkomst, som utsätts för våld av närstående. Terrafem driver en rikstäckande jourtelefon, kvinnojour, tjejhus, stödboenden och juristjour för flickor och kvinnor utsatta för våld. Terrafem är en riksorganisation med fyra fristående lokalföreningar i Göteborg, Stockholm, Uppsala och Eskilstuna. Lokalföreningarna är egna juridiska personer och medlemmar i riksorganisationen.

I februari 2009 valde Terrafem Malmö att avsluta samarbetet med riksorganisationen Terrafem. Verksamheten kommer att fortgå under namnet FemCenter.

I Stockholm drivs skilda verksamheter av lokalföreningen Terrafem Stockholm och riksföreningen Terrafem. Endast Terrafem Stockholm erhåller ekonomiskt stöd från SAN som administreras genom organisations- och föreningsutskottet (OFU).

Terrafem Stockholm startades 2005 och bedriver en rikstäckande jourtelefon (för tillfället i samarbete med riksorganisationen Terrafem och Terrafem Göteborg) på 43 olika språk. Jourtelefonen innefattar även en juristjour där jurister eller juridikstuderande ger juridisk rådgivning. Inom Terrafem Stockholm erbjuder man även stödsökande kvinnor/tjejer stödsamtal samt bedriver interna och externa utbildningar.

Genom OFU har Terrafem sedan 2006 beviljats medel (ca 300 tkr/år) till sin lokala verksamhet i Stockholm. Terrafem Stockholm beviljades 2008 ett verksamhetsstöd från OFU med 297 tkr, för 2009 års verksamhet har första kvartalet beviljats med 71 750 kr och ytterligare 215 250 kr finns reserverade.

Terrafems riksorganisation driver två boenden för målgruppen, tjejer mellan 18 och 26 år som utsätts för hedersrelaterat våld, Tjejhus och Stödboenden.

Tjejhuset i Stockholm invigdes 2006 och är ett skyddat boende med plats för 6 tjejer. Tjejhus drivs som ett kollektivboende där varje tjej har ett eget rum. De boende erbjuds också kontinuerliga stödsamtal i grupp och/eller enskilt, praktiskt stöd vid kontakt med myndigheter, att delta i värderingsövningar eller estetiska verksamheter.

Tjejhus verksamheten finansieras med medel från länsstyrelsen i Stockholm (år 2008/650 tkr) och boendeintäkter från placerande kommuner/stadsdelsnämnder. Verksamheten erhåller inget stöd från SAN.

Stödboendet eller ett så kallat steg 2-boende drivs sedan 2007 av Terrafem. Många av de kvinnor/unga kvinnor som bor på skyddade boenden har efter en tid behov av att ta nästa steg mot ökad självständighet och återanpassning till samhället men med fortsatt stöd, ett så kallat stödboende eller steg 2-boende. Stödboendet innefattar totalt 15 lägenheter som ligger samlade i samma fastighet. Avgift vid placering är 8000 kr/månad samt krav på att ett avtal tecknas för minst 6 månaders placering (3 månaders uppsägningstid). Kravet på ett sex månaders avtal är enligt Terrafems ledning ett förtydligande av karaktären på boendet som i största möjliga mån ska liknas vid ett "vanligt" hyreskontrakt. Sedan starten i oktober 2007 har

Utvecklingsmedel till Terrafems stödboende

Swedenborgsgatan 20B, Swedenborgsgatan 20B
Telefon 08-508 25 000. Fax 08-508 25 020
linn.ljunglof@sot.stockholm.se

www.stockholm.se

det i snitt bott 10 unga kvinnor samtidigt i stödboendet, totalt har 14 unga kvinnor placerats i stödboendet och av dessa kommer 7 unga kvinnor från Stockholms stad.

Stödboendet finansieras genom boendeintäkter och med utvecklingsmedel från länsstyrelsen och SAN är huvudman för projektet (se nedan). Verksamheten erhåller inget ekonomiskt stöd från SAN.

Utvecklingsmedel till kvinnojoursverksamheter

Regeringen har avsatt 109 miljoner kronor årligen för åren 2007 och 2008 för att förstärka och utveckla stödet till våldsutsatta kvinnor och barn. Länsstyrelsen ansvarar för fördelningen av medlen. Länsstyrelsen i Stockholms län har fördelat ca 21,6 miljoner kronor per år.

Utvecklingsmedel kan sökas endast av kommuner. I regeringens mål anges att socialtjänstens stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld ska långsiktigt förbättras och kvalitetsutvecklas. Kommunernas arbete ska bli mer målinriktat, strukturerat och samordnat. Kommunerna förväntas ansöka om medel för

- att utveckla den egna verksamheten till stöd för våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnar våld,
- stödja frivilligorganisationernas ordinarie verksamhet och verka för att den kan utvecklas,
- stimulera nya frivilligorganisationer att starta verksamhet där sådan inte finns.

Målgrupper för verksamheter är: våldsutsatta kvinnor, barn som bevittnat våld, våldsutsatta kvinnor med funktionshinder, med missbruksproblem, med utländsk bakgrund och äldre kvinnor.

Socialdepartementet har även gett möjlighet att söka medel till verksamheter för män som utövar våld. Kommunen ska ansvara för ansökan men samverkan med andra parter uppmuntras som till exempel kvinnojourer och andra kommuner. Det finns inga krav på att kommunen ska stå för delfinansiering av den föreslagna verksamheten.

År 2007 ansökte Terrafem i samarbete med Stockholm stad genom socialtjänstnämnden (SotN) om 1 900 000 kr ur länsstyrelsens utvecklingsmedel till kvinnojoursverksamheter (SotN Dnr: 119-0478/2007). Länsstyrelsen beviljade 2007 Terrafem i samarbete med Stockholms stad 900 000 kr för att driva projektet ”Stödboenden” (Lst Dnr: 704-07-89253) under ett år (2008), enligt beslut i dec

2007 (bilaga 1). SotN ansökte i augusti 2008 om ytterligare 1 376 000 kr till projekt år 2 för projekt Stödboenden (SotN Dnr: 119-0446/2008). Länsstyrelsen har beviljat medel för det 1:a kvartalet 2009 (225 000 kr). Inför beslut om ytterligare medel har länsstyrelsen begärt ett yttrande från SAN om huruvida nämnden fortsatt ställer sig bakom ansökan gällande Terrafems stödboende. Till grund för länsstyrelsens begäran ligger en skrivelse som överlämnades från socialtjänstförvaltningen (sotf) till länsstyrelsen i maj 2008 (Dnr: 2.6 – 0093/2009).

Skrivelsen

I maj 2008 överlämnades en skrivelse från socialtjänstförvaltningen till länsstyrelsen i Stockholm. Skrivelsen, som upprättats och undertecknats av projektledaren för utredningen om hedersrelaterat våld, är en sammanställning av uppgifter gällande Terrafem som framkommit under utredningsuppdraget/kartläggningen i Stockholm stad (Dnr: 325-2426/2006) som berör hedersrelaterat våld och förtyck. I skrivelsen riktas allvarig kritik gällande främst tre olika områden mot Terrafem:

- etiska överträdelser
- misstanke om ekonomiska oegentligheter
- misstanke om brott av annan karaktär (olaglig läkemedelsdistribuerings).

Länsstyrelsen beslutar med anledning av den inkomna skrivelsen om att dels genomföra en ekonomisk internrevision, dels en etisk utredning av Terrafems verksamhet. Vad gäller läkemedelshanteringen hänvisar länsstyrelsen till polismyndigheten och socialstyrelsen som ansvariga inom området.

En anmälan om otillåten läkemedelshantering inom Terrafem har gjorts till polisen i Stockholms City av projektledaren för utredningen om hedersrelaterat våld. Polisutredning pågår.

En ny anmälan beträffande läkemedelshantering inom Terrafem har gjorts, daterad 2009-02-18, till socialstyrelsen av projektledaren för utredningen om hedersrelaterat våld. I nuläget finns inga uppgifter kring eventuell utredningen hos socialstyrelsen.

I anmälan önskas utredning av relation mellan en läkare och anställd inom Terrafem samt om läkemedel skrivits ut på den anställda för att sedan ges till individer boende på Terrafems boenden.

Terrafem har tillbakavisat alla anklagelser vad gäller olaglig läkemedelshantering inom verksamheten.

Länsstyrelsens utredning

Med anledning av den utredning som gjorts om Terrafems verksamhet inbjöds socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen (SAF) och nämndens presidium till länsstyrelsen i Stockholm 16 januari 2009 .

På mötet informerar länsstyrelsen om att de vid beredningen av skrivelsen konstaterat att verksamhet som bedrivs av frivilligorganisation ej faller under länsstyrelsens tillsynsansvar. Tillsynsansvaret gäller enbart av kommunen drivna eller upphandlade socialtjänstverksamheter. Dock kan länsstyrelsen under beredning av ansökan om utvecklingsmedel utreda insatser och genomföra en internrevision. Detta har också gjorts.

Länsstyrelsens internrevision visar inte på några ekonomiska oegentligheter eller andra felaktigheter. Vad det gäller utredning av verksamheten i övrigt har material sammanställts. Länsstyrelsen kommer ej att överlämna ett formellt svar till SAF, utan hänvisar till det utredningsmaterial som upprättats.

SAF begär vid sittande bord ut de sammanställda handlingarna. Dessa överlämnas.

Länsstyrelsen konstaterar att ansökan om utvecklingsmedel från Stockholm stad genom Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden (SAN) till projektet ”Stödboenden” fortfarande är öppen och beslut endast tagits för första kvartalet 2009. Länsstyrelsen efterfrågar vidare svar på om SAN fortfarande står bakom ansökan om utvecklingsmedel gällande projekt ”Stödboenden” tillsammans med Terrafem.

Ärendet

Länsstyrelsen i Stockholms län efterfrågar socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens ställningstagande, om nämnden fortsatt står bakom ansökan om utvecklingsmedel hos länsstyrelsen i Stockholm till projekt Stödboende.

Återremiss

Ärendet behandlades vid socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens sammanträde den 12 februari 2009. Nämnden beslöt att återremittera ärendet och förvaltningen fick i uppdrag att närmare utreda och för nämnden redovisa de bakomliggande orsakerna för den kritik som framförts gällande delar av Terrafems verksamhet.

Därutöver anför socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden följande:

Utvecklingsmedel till Terrafems stödboende

Swedenborgsgatan 20B, Swedenborgsgatan 20B
Telefon 08-508 25 000. Fax 08-508 25 020
linn.ljunglof@sot.stockholm.se

www.stockholm.se

"Vi är allvarligt bekymrade gällande den kritik som framförts gentemot Terrafem från olika stadsdelar i Stockholm, andra placerande kommuner samt från FemCenter (f.d. Terrafem i Malmö). Kritiken gäller bland annat samarbetssvårigheter, arbetsmetoder, etik och otillåten läkemedelshantering. Vi bedömer emellertid att det beslutsunderlag nämnden i nuläget har tillgång till inte är tillräckligt för att nämnden ska kunna ta ställning till Terrafems ansökan till länsstyrelsen om utvecklingsmedel till projektet för stödboenden för år 2009".

Tillförd text i ärendet är kursiverad.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kansliavdelningen.

Samråd, samtal och intervjuer har skett, vad gäller samarbetsfrågan, med de stadsdelsförvaltningar som har eller haft unga kvinnor boende i stödboendet, FemCenter (f.d. Terrafem Malmö), Kruton (skyddat boende inom SAF) och ordföranden för en kvinnojour i annan kommun.

Förvaltningen har vid två tillfällen, som en del av utredningen, under januari månad haft möten med företrädare för Terrafems styrelse och verksamhetsledaren.

Samlad/sammanställd kritik mot och uttalanden om Terrafems verksamhet

SAF har tagit del av ett antal handlingar (inklusive skrivelsen ställd till länsstyrelsen från förvaltningen) där kritik riktas mot Terrafem. Kritiken kan delas in i tre områden: etik, ekonomi och otillåten läkemedelshantering. Handlingarna bygger på uppgifter som lämnats av unga kvinnor som bott i stödboendet, f.d. anställda och eller förtroendevalda inom Terrafems organisation, placerande kommuner/stadsdelsförvaltningar, länsstyrelsens utredning och polisanmälningar. Förvaltningen har även tagit del av de handlingar från Terrafem där man responderat på den kritik som riktats mot organisationen. Förvaltningen har också under de senaste veckorna hållit två möten med representanter för Terrafem, vid ett tillfälle med ordförande och verksamhetsledaren och vid ett annat tillfälle med ordföranden och en styrelseledamot.

Förvaltningen har per telefon intervjuat/samtalat med FemCenter (f.d. Terrafem Malmö) kring bakgrunden och anledningen till att organisationen, under februari 2009, valt att bryta sig ur Terrafem.

Förvaltningen har också varit i kontakt med alla stadsdelsförvaltningar som har/haft ansvar för en eller flera unga kvinnor som bor/bott i Terrafems

stödboende, vilka är följande: Enskede-Årsta-Vantör sdf, Hässelby-Vällingby sdf, Rinkeby-Kista sdf, Södermalm sdf och Östermalms sdf. I samtal med de placerande stadsdelsförvaltningarna har fokus legat på Terrafems organisation, stödboende och samarbete/kommunikation.

Förvaltningen har även intervjuat Krutons (skyddat boende inom SAF) verksamhetschef vad gäller samarbete med organisationen Terrafem.

Vidare har ordförande för en kvinnojour i annan kommun på eget initiativ kontaktat förvaltningen i syfte att ge sin version av den bild som visats via media samt kring vissa uppgifter som omnämns i skrivelsen till länsstyrelsen gällande Terrafem.

1. Etik

Den kritik och problematik som handlar om etik och har framförts vad gäller Terrafems verksamhet och organisation kan delas in i främst tre områden: demokrati/ledarskap, bemötande av boende tjejer och samarbete/samverkan.

Demokrati och ledarskap

Terrafem beskrivs som en toppstyrd organisation där allt styrs utifrån en person, verksamhetschefen. Organisationens verksamhetschef beskrivs (av flera oberoende källor) som manipulativ, uträknande och kontrollbenägen.

Orsaken till att det de senaste åren varit en stor omsättning på förtroendevalda i styrelsen och personal i boendena förklaras med verksamhetschefens auktoritära ledarstil och oförmåga till att kompromissa eller hörsamma kritik.

FemCenter (f.d. Terrafem Malmö) gick i februari 2009 ut med information om att de avslutar samarbetet med riksorganisationen Terrafem, och i fortsättningen ämnar driva verksamheten "självständigt" med nytt namn, FemCenter. Förvaltningen har under de senaste veckorna varit i kontakt med verksamhetsledaren och även vice ordföranden för FemCenter i Malmö. Informationen från ovanstående vad gäller bakomliggande orsaker till varför FemCenter valt att avsluta samarbetet med Terrafem harmonierar och kan sammanfattas enligt följande (texten har granskats och godkänts av FemCenter):

De främsta anledningarna till varför man valt att avsluta samarbetet med Terrafem är samarbetssvårigheter eller bristande samarbete. Inom FemCenter (f.d. Terrafem Malmö) har man under en längre period upplevt

att man inte delgivits för organisationen väsentlig information från Terrafem, inte getts möjlighet till inflytande över betydande frågor och i alldeles för stor omfattning begränsats i sin självständighet gentemot Terrafem.

Bland annat så framför FemCenter missnöje/kritik mot:

- *Det samarbetsavtal som presenterats för f.d. Terrafem Malmö, kortfattat skulle avtalet ge stor makt till riksorganisationen Terrafem medan ansvaret fortsatt skulle finnas hos lokalföreningen.*
- *Den bristande insyn och inblick i redovisningen kring Terrafems 90-konto som lett till ifrågasättande av samarbetet.*
- *De färdigskrivna protokoll som presenterats vid verksamhetsledarmöten samt att synpunkter/kritik aldrig protokollförts vid dessa möten.*
- *De, med kort varsel delgivna, återkommande obligatoriska möten i Stockholm.*
- *Att Terrafems påverkan och inverkan på verksamheten lett till att personal inom f.d. Terrafem Malmö valt att avsluta sin anställning.*

Vidare är representanterna för FemCenter tydliga med att de inte kan uttala sig om Terrafems bemötande av boende kvinnor inom Tjejhushuset och Stödboendet i Stockholm p.g.a. att de inte har egna erfarenheter från dessa verksamheter.

Bemötandet av boende tjejer

Det bemötande som Terrafems personal ger de boende tjejerna beskrivs som kränkande, begränsande och nedbrytande. Den hårda jargon, attityd och regelsättning som förekommer i Terrafems boenden gentemot de boende framställs som initierat av Terrafems verksamhetschef.

Verksamhetschefen framställs också som en person som många är rädda för och inte vågar konfrontera då de upplever sig vara i en beroendeställning.

Olika typer av hot anges som vanligt förekommande exempelvis om att bli utslängd från boendet. Två tjejer har även blivit ”utkastade” (fått lämna boendet samma dag) från boendet.

Det stöd som utlovas till tjejerna uppges inte heller förekomma i den omfattning som sagts, bland annat ska de boende ha fått klara olika situationer själva där de upplever sig behövt uppbackning. De aktiviteter som Terrafem utlovat framställs också som bristfälliga och har främst bestått i träffar på kontoret.

Ordförande för en kvinnojour i annan kommun har på eget initiativ kontakta förvaltningen i syfte att ge sin version kring delar av det media inslag som visades på Svt Aktuellt den 21 januari 2009 samt kring vissa uppgifter som omnämns i skrivelsen till länsstyrelsen gällande Terrafem (texten har granskats och godkänts av ordföranden).

Ordföranden är mycket betänksam och förvånad över den berättelse som lämnats från en av de intervjuade unga kvinnorna som bott hos Terrafem. Mot bakgrund av att ha god insikt i ärendet (den kvinnojour där hon är ordförande var ansvarig för den unga kvinnan vid placeringen hos Terrafem) samt att hon sedan länge, ca 2 år, och fortfarande har en god och tät relation med den unga kvinnan så vill ordföranden tydliggöra en del omständigheter i ärendet.

Framför allt rör det beskrivningen av att den unga kvinnan skulle ha blivit utkastad från Terrafems stödboende utan förvarning, vilket hon menar inte stämmer. Terrafem har enligt hennes mening varit tydliga med omständigheterna till beslutet om varför den unga kvinnan inte kunde bo kvar i stödboendet och i förhand också informerat berörda om detta. Den unga kvinnan ska då av ordföranden fått erbjudande om boende i annan kvinnojour men avböjt detta förslag.

Terrafem har enligt ordförandens mening varit mycket behjälpliga och tillmötesgående i ärendet beträffande den unga kvinnan.

Angående uppgifter om otillåten medicinutdelning vill ordförande framföra att sådana uppgifter inte lämnats till dem som ansvarat för placeringen under den tid den unga kvinnan bodde hos Terrafem.

Samarbete/samverkan

Vad gäller frågan om samarbete så är det främst socialtjänstens erfarenheter som återges. Enligt länsstyrelsens utredning framför två av fem tillfrågade socialtjänster (kommuner/stadsdelsförvaltningar) kritik mot Terrafem. Den kritik som framförs är:

- att Terrafem inte delger socialtjänsten viktig information som är relevant t.ex. angående psykisk hälsa.
- att Terrafem ser socialtjänsten som motpart mer än samarbetspart, vilket återspeglas ibland annat dålig uppföljning/kommunikation, insyn och att socialtjänsten inte är välkommen i boendet trots att tjejerna har möjlighet att ta emot besök.
- erfarenheter av att tjejer med kort varsel fått lämna Terrafems boende.

- en socialtjänst anser att Terrafem inte har tillräckliga kunskaper och är mycket tveksam till att anlita dem framöver.

Terrafem uppvisar också återkommande en ovilja till samarbete vad gäller att delge information till utredningar, rapporter eller sammanställningar som görs vid myndigheter.

De fem stadsdelsförvaltningar (sdf) som förvaltningen varit i kontakt med, efter uppgifter från Terrafem om att de har eller haft unga kvinnor boende i Terrafems stödboende, beskriver samarbetet med organisationen enligt följande (texten har granskats och godkänts av respektive sdf):

Rinkeby – Kista sdf

Rinkeby – Kista sdf har under 2008 haft två unga kvinnor boende i Terrafems stödboende, varav en kvinna fortfarande bor kvar.

Enhetschefen för Rinkeby – Kistas kvinnofridsteam beskriver övergripande ett problemområde vad gäller samarbetet med Terrafem, den negativa inställning/syn på socialtjänsten som organisationen förmedlar. Hon upplever organisationen som kunnig vad gäller våldsutsatta kvinnor men ser brister i kunskapen vad gäller socialtjänstens arbete. Något hon också menar kan vara orsaken till de samarbetssvårigheter som varit.

Samarbetet med Terrafem anser hon vidare har förbättrats efter att stadsdelsförvaltningen tagit initiativ till utredningsmöten (tre parts samtal eller samtal enbart med Terrafem, utan boendekvinnan) kring de problematiska situationer som uppstått. Möten som lett till klargörande och ett förbättrat samarbete.

Enskede – Årsta – Vantör sdf

Enskede – Årsta - Vantör sdf har under 2008 haft två unga kvinnor boenden i Terrafems stödboende.

Handläggaren i ett ärende har bara positiva erfarenheter från samarbetet med Terrafem. Rörande ärendet har kontinuerliga bra uppföljningsmöten hållits.

Enligt handläggaren har klienten, den unga kvinnan, uttryckt att hon upplever sig få ett stort stöd genom Terrafem.

Södermalms sdf

Södermalms sdf har under 2008 haft en ung kvinna boende i Terrafems stödboende. Kvinnan bor i mars 2009 fortfarande i stödboendet.

Handläggaren i ärendet anser att samarbetet och kommunikationen rörande den unga kvinnan varit bra. Regelbundna trepartssamtal (Terrafem, sdf, boende) har hållits på Terrafems kansli efter att Terrafems kontaktperson kallat till mötet. Mötena har initierats främst utifrån att den unga kvinnan velat prata om någonting.

Enligt handläggaren har den boende kvinnan gett uttryck för behov av ett mer omfattande stöd än det som erbjuds inom Terrafems stödboende men att hon i övrigt trivs bra. Eventuellt menar handläggaren skulle parallella insatser vara en framtida lösning för kvinnan.

Hässelby – Vällingbys sdf

Hässelby – Vällingby sdf har under 2008 haft en ung kvinna boende i Terrafems stödboende. Kvinna har även bott i Terrafems Tjejhushus.

Handläggaren i ärendet beskriver ett bra samarbete och en god kommunikation med kontaktpersonen på Terrafems stödboende. Under tiden den unga kvinnan bodde i stödboendet hölls trepartsmöten (Terrafem, sdf och boende) på Terrafems kansli samt enskilda möten mellan sdf och den boende kvinnan. De enskilda mötena hölls på sdf:s kontor av den anledningen att det fungerade (hotbilden minskat) för kvinnan och p.g.a. handläggarens tidsbrist.

Förvaltningen har även samtalat med gruppledaren för kvinnofridsteamet inom Hässelby – Vällingby sdf. Information kring det direkta samarbetet med organisationen Terrafem hänvisas till handläggaren i det aktuella ärendet. Vad det i övrigt gäller organisationen vill gruppledaren framföra att Terrafem vid ett antal offentliga tillfällen upplevts som en motpart snarare än samarbetspart till socialtjänsten. Något hon anser bekymmersamt.

Östermalms sdf

Enligt uppgifter från Terrafem ska Östermalms sdf under 2008 haft en ung kvinna boende i stödboendet under en månad.

Förvaltningen har varit i kontakt med Östermalms sdf men uppgifter i ärendet kan inte lämnas.

Kruton

SAF har även varit i kontakt med verksamhetschefen på Kruton (skyddat boende inom SAF). Mellan 2004 – 2007 hade Kruton och Terrafem ett samarbete i projektet "Öppenverksamhet för unga kvinnor med utländsk bakgrund" som finansierades med medel från OFU, ca 250 tkr per år. Projektet innefattade informationsspridning och tjejgruppsverksamhet. Samarbetet fungerade under projektiden bra och målen med projekten uppnåddes. Efter projektets slut har inget strukturerat samarbete funnits mellan Kruton och Terrafem.

Kruton har inte haft något direkt samarbete, på klientbasis, med Terrafems verksamheter, förutom att Terrafem vid ett antal tillfällen, ca 2 tjejer per år, hänvisat minderåriga tjejer till Kruton.

2. Ekonomi

Vad gäller Terrafems ekonomiska redovisning framförs misstanke om förskingring, att pengar försvinner oredovisade. Misstanken konkretiseras i ett antal punkter som exempelvis löneunderlag, samredovisning, internfakturerings.

Länsstyrelsen har gjort en internrevision där man granskat Terrafems verksamhet Tjehus i Stockholm. Länsstyrelsens slutsats följer: "Den genomförda granskningen av projektet ger intryck av att den ekonomiska redovisningen sköts på ett tillfredsställande sätt. De rutiner som finns i organisationen för framtagande av underlag för den ekonomiska redovisning får anses uppfylla rimliga krav på en organisation av Terrafems storlek. Vidare har frågor som ställts fått tillfredställande svar.

Jag vill dock understryka att slutsatserna ovan begränsas till granskningen av projektet. Organisationens auktoriserade revisor har dock skrivit en ren revisionsberättelse för organisationen verksamhetsåret 2007".

3. Otillåten läkemedelshantering

Terrafem anklagas för att olagligt distribuera läkemedel (lugnande medel och antidepressiva medel) till boende tjejer i Tjehusen och Stödboendet. Polisanmälning rörande ärendet finns hos polismyndigheten i Stockholms län, City polismästar-distrikt. Utredning pågår. Inget beslut är fattat, om delgivning av misstanke eller om åtal skall väckas. Polisen kan i dagsläget inte ge något besked om när utredningen kommer att vara färdig.

Förvaltningens synpunkter och förslag

De uppgifter som förvaltningen tagit del av har, som tidigare nämnts, lämnats av projektledaren för utredningen om hedersrelaterat våld, två tidigare inskrivna flickor, f.d. anställda och förtroendevalda inom organisationen samt företrädare för socialtjänsten. Uppgifterna finns sammanställda dels i den anmälan som inkommit till förvaltningen i maj 2008 och som överlämnats till länsstyrelsen, dels i det utredningsmaterial som förvaltningen begärt ut från länsstyrelsen i januari 2009.

Förvaltningen konstaterar att den kritik som riktas mot Terrafems organisation och verksamhet är av allvarlig karaktär och kan komma att leda till omfattande konsekvenser för hela organisationen. Kritiken rör ledarskapet inom organisationen, ekonomihanteringen, läkemedelshantering samt verksamhetens innehåll och arbetsformer.

Förvaltningen har vid två tillfällen under januari månad haft möten med företrädare för Terrafems styrelse och verksamhetsledaren. Vid dessa möten har Terrafem givits tillfälle att kommentera den kritik som riktats mot organisationen. Vidare har förvaltningen redovisat de samarbetsprinciper som förvaltningen anser ska följas om det ska bli fråga om fortsatt stöd från Stockholms stad.

Efter det att SAN 2009-02-12 beslutat att återremittera ärendet har förvaltningen fördjupat utredningen genom att intervjua samtliga stadsdelsförvaltningar som under 2008 ansvarat för unga kvinnor boende på Terrafems stödboende, FemCenter (f.d. Terrafem Malmö) och Kruton (skyddat boende inom SAF). Det främsta syftet med ovanstående utredning har varit att tydliggöra aktuella samarbetspartners bild av samarbetet med Terrafem. Förvaltningen har även samtalat med ordföranden för en kvinnojour i annan kommun.

1. Etik

Den kritik som avser etiska aspekter och riktas mot Terrafem och Terrafems verksamhetschef bör enligt förvaltningen hanteras varsamt och beaktas utifrån flera olika perspektiv/infallsvinklar

Demokrati och ledarskap

Från flera av varandra oberoende källor riktas skarp kritik mot ledarskapet inom organisationen. Det framkommer uppgifter om auktoritärt ledarskap, toppstyrd

organisation, oacceptabelt bemötande av placerade flickor samt brist på respekt för de boendes integritet.

Det ska framhållas att uppgifterna lämnats av en relativt begränsad krets personer. Dock ser förvaltningen mycket allvarligt på uppgifterna och har haft en ingående diskussion med företrädare för Terrafems styrelse om ledarskapet och verksamhetschefens roll.

Terrafem framhåller som svar på kritiken:

- att det inom organisationen finns en tydlig roll- och ansvarsfördelning mellan styrelsen och verksamhetsledaren.
- Att styrelsen fattar alla övergripande principiella beslut, verksamhetsledaren är verkställande tjänsteman.
- att organisationen satsar på utbildning samt tillhandahåller kontinuerlig handledning för sin personal som en kvalitetssäkring.

Terrafem framhåller också att verksamhetschefen är en drivande, kunnig eldsjäl som främst arbetar på organisationens kansli och inte i direkt kontakt med de boende unga kvinnorna.

I samtal med representanter för FemCenter (f.d. Terrafem Malmö) framförs kritik mot riksorganisationen Terrafem. Den bild som ges beskriver en toppstyrd organisation som med odemokratiska metoder vill kontrollera och reglera de lokala samarbetsorganisationerna.

FemCenter kan däremot inte uttala sig om riksorganisationen Terrafems bemötande vad gäller boende kvinnor inom verksamheterna i Stockholm.

Förvaltningen anser att den kritik som framförs vad gäller den beskrivna samarbetsstrukturen mellan riksorganisationen Terrafem och den lokala organisationen, FemCenter (f.d. Terrafem Malmö) måste tas på största allvar. Organisationen framstår som odemokratisk och toppstyrd. Förvaltningen ser detta som en intern fråga för Terrafem, men vill råda riksorganisationen att förbättra samarbetet med de lokala organisationerna och inte minst överväga ledarskapet vad avser förhållningssätt och inriktning för den samlade organisationen.

Förvaltningen har, 2009-03-10, erhållit en skrivelse från riksorganisationen Terrafem (bilaga 3). Skrivelsen redogör för Terrafems syn på FemCenters (f.d. Terrafem Malmö) agerande och val att avsluta samarbetet med riksorganisationen Terrafem.

Samarbete med stadens socialtjänst

Förvaltningen konstaterar att det framkommit kritik mot Terrafems förhållningssätt till samarbetet med dels socialtjänsten i Stockholm dels andra

kommuner. Kritiken rör bristande dialog och uppföljning kring placerade flickor, insyn i och tillgänglighet till verksamheten samt tydlighet i parternas åtaganden.

Förvaltningen menar att det måste finnas tydliga och klara principer för samarbete med Stockholms stad och olika utförare av tjänster. Mot bakgrund av den kritik som framkommit har förvaltningen tagit fram ett samarbetsavtal, som bör accepteras av Terrafem, för att fortsatt stöd från Stockholms stad ska kunna bli aktuellt. Avtalet (bilaga 2) innehåller följande huvudprinciper:

- att parternas åtaganden och ansvar, övergripande och vid enskilda ärenden, förtydligas
- att vid placering tillförsäkras socialtjänsten insyn i verksamheten
- att uppföljning och kommunikation säkerställs
- att samarbetet vid placering struktureras genom upprättande av gemensam arbetsplan

Avtalet har *undertecknats* av styrelsen för Terrafem.

I den fördjupade utredning som gjorts av förvaltningen där samtliga stadsdelsförvaltningar inom Stockholms stad (som ansvarat för en eller flera kvinnor boende i Terrafems stödboende under 2008) har intervjuats kring samarbetet med organisationen Terrafem framkommer följande:

Av fyra tillfrågade stadsdelsförvaltningar är tre helt nöjda med det samarbete som varit kring den/de unga kvinna/kvinnor som är eller varit placerad/boende inom Terrafems stödboende. I ett fall har samarbetet till en början varit problematiskt men har nu blivit bättre.

Två stadsdelsförvaltningar riktar en övergripande kritik mot Terrafem. Kritiken handlar om den inställning/syn på socialtjänsten som man anser att organisationen förmedlar; vilket i vissa avseenden lett till samarbetssvårigheter.

Förvaltningens analys av den information som framkommit genom samtal med berörda stadsdelsförvaltningar visar på att samarbetet med Terrafems verksamheter i det stora hela fungerar väl, däremot leder organisationens ideologiska förankring vad gäller integritet gentemot socialtjänsten och andra myndigheter till viss samarbetsproblematik.

Förvaltningen gör bedömningen att det beträffande samarbete i specifika ärenden måste finnas goda förutsättningar för samarbete, med tydliga åtaganden och ansvarsområden. Detta för att underlätta ärendehantering men också för att skapa trygghet och förtroende gentemot den unga kvinnan i behov av stöd.

2. Ekonomi

Vad gäller de anklagelser som riktas mot Terrafems ekonomiska redovisning framkommer inga oklarheter enligt länsstyrelsens internrevision. Förvaltningen kan inte heller se någon grund för påståendena om ekonomiska oegentligheter inom ramen för Terrafem Stockholms verksamhet och det ekonomiska stöd som utgår från SAN/Ofu.

Med ledning av länsstyrelsens genomförda revision och förvaltningens egen uppföljning kan förvaltningen inte åberopa de uppgifter som lämnats i anmälan.

3. Otillåten läkemedelshantering

En anmälan om otillåten läkemedelshantering inom Terrafem har gjorts till polisen i Stockholms City av projektledaren för utredningen om hedersrelaterat våld. Polisutredning pågår, men förvaltningen har ingen uppgift om när utredningen beräknas bli klar.

Socialstyrelsen har utrett enskild anklagelse riktad mot läkare i Malmö som skrivit ut läkemedel på patients ledsagare utan journalföring. Ärendet är utrett och avslutat där läkaren fått en tillsägelse.

En ny anmälan beträffande läkemedelshantering inom Terrafem har gjorts, daterad 2009-02-18, till socialstyrelsen av projektledaren för utredningen om hedersrelaterat våld. I nuläget finns inga uppgifter kring eventuell utredningen hos socialstyrelsen.

Förvaltningen vill tydligt markera att det under inga omständigheter får förekomma otillåten läkemedelshantering inom verksamheter som har samarbete med Stockholm stad. På området ska gällande lagstiftning och förordning följas. Vid fällande dom ser förvaltningen inga förutsättningar för fortsatt arbete.

Terrafem tillbakavisar anklagelserna och hävdar att det ej förekommer otillåten läkemedelshantering inom verksamheten.

Sammanfattande bedömning

Förvaltningen har haft att ta ställning till handlingar som riktar mycket allvarlig kritik dels mot Terrafem som organisation, dels mot verksamhetsledaren inom organisationen. Den bedömning som görs utifrån denna kritik kan komma att få

betydande konsekvenser för hela Terrafems organisation och för enskilda personer inom organisationen.

Förvaltningen vill återigen poängtera att den kritik som riktas mot Terrafem framförts av en begränsad krets och måste ses i relation till den omfattande verksamhet som organisationen bedriver.

Förvaltningen har noga övervägt de uppgifter som framkommit i detta ärende och kan konstatera att det inte finns skäl att rikta kritik vad avser ekonomihanteringen.

Frågan om otillåten läkemedelshantering är föremål för polisutredning och det är ej klart när denna utredning är slutförd. I avvaktan på polisutredningens slutförande är det, enligt förvaltningens mening, ej relevant att i nuläget åberopa uppgifter om otillåten läkemedelshantering. Det ska också tilläggas att Terrafem tillbakavisar uppgifterna om otillåten läkemedelshantering.

Förvaltningen ser självfallet allvarligt på de uppgifter som framkommit om verksamhetsledarens förhållningssätt och attityder och förutsätter att Terrafem internt tar upp dessa frågor till en ingående diskussion. Förvaltningen menar vidare att de uppgifter som framkommit beträffande ledarskapet inte är förenliga med de principer som gäller för ledarskap i sociala verksamheter.

Enligt riktlinjerna för socialtjänstens samverkan med frivilligorganisationer ska verksamheten ligga i linje med socialtjänstlagens (SoL) intentioner och värdegrund. D.v.s. socialtjänstens insatser ska vila på att i demokratins och solidaritetens grund främja människornas ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor, aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupper egna resurser. Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet (SoL kap1, §1).

I bedömningen bör även stadsdelsförvaltningarnas syn på samarbetet med Terrafem vad gäller placering i organisationens Stödboende tas med. Majoriteten av de berörda stadsdelsförvaltningarna anser att samarbetet och kommunikationen på klientbasis varit god och strukturerad.

Förvaltningen anser dock att den kritik som också framförs av ett par stadsdelsförvaltningar bör tas på allvar. På det övergripande planet handlar det om ideologiska ställningstaganden som kommer till uttryck i syn på och förhållningssätt till socialtjänsten. Generellt måste samarbete mellan

frivilligsektorn och staden bygga på ömsesidig respekt för parternas olika uppdrag, roller och integritet. Dock måste konstruktiva samarbetsformer utvecklas när frivilligorganisationer och staden tar gemensamt ansvar för enskilda individer. Förvaltningen menar att de påtalade samarbetssvårigheterna med socialtjänsten på klientbasis bör kunna undanröjas genom upprättandet av en tydlig samarbetsstruktur. En samarbetsstruktur som främst bygger på utförliga och tydliga avtal mellan berörda parter.

Terrafem har accepterat det samarbetsavtal (bilaga 2) som förvaltningen presenterat för organisationen. Avtalet gäller både relationen på en övergripande nivå mellan staden och Terrafem samt rutinerna vid placering av unga kvinnor i Terrafems verksamhet.

Med detta avtal som grund bedömer förvaltningen att formerna för samarbete kring enskilda individer tydliggjorts och att staden tillförsäkrats insyn i och tillgänglighet till verksamheten. Vidare att rutiner för uppföljning och kommunikation kring enskilda individer säkerställts. Detta samarbetsavtal får därefter ligga tillgrund för överenskommelser mellan ansvarig stadsdelsnämnd och Terrafem i samband med placeringar i boendet.

Vidare vill förvaltningen framhålla att ärendet syftar till att garantera och säkerställa organiseringen och samarbetet av en verksamhet i Stockholm, Terrafems Stödboende, som ämnas för målgruppen unga kvinnor som är/ varit utsatta för hot och/eller våld av närstående.

Förvaltningen ser det som angeläget för staden att steg 2 boenden/träningslägenheter fortsatt finns att erbjuda målgruppen.

Enligt förvaltningens mening har det i den fördjupade utredningen ej framkommit uppgifter som gör att förvaltningen finner skäl att ändra sitt förslag i tidigare tjänsteutlåtande till nämnden.

Förvaltningen kommer att informera stadsdelsnämnderna om samarbetsavtalet och kommer noga att följa verksamheten.

Med hänvisning till ovanstående gör förvaltningen bedömningen att SAN kan ställa sig bakom en fortsatt ansökan om utvecklingsmedel till projekt Stödboenden för år 2009.

Förvaltningen föreslår att Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande till länsstyrelsen i Stockholms län.

Bilagor

1. Beslut om utvecklingsmedel 2007
2. Samarbetsavtal
3. Skrivelse från Terrafem

Utvecklingsmedel till Terrafems stödboende

Swedenborgsgatan 20B. Swedenborgsgatan 20B
Telefon 08-508 25 000. Fax 08-508 25 020
linn.ljunglof@sot.stockholm.se